

T.C.
ADALET BAKANLIğI
Mevzuat Genel M¼d¼rl¼đ¼

Sayı : E-56020453-610-38-523/818
Konu : Yazılı soru önergesi

07/07/2025

7/21418
GK 81

T¼RKIYE B¼Y¼K MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIğINA

İlgi: Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 09/01/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1561809 sayılı yazı.

İlgi yazınız ekinde alınan, Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/21418 Esas Nolu soru önergesine ilişkin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yılmaz TUNÇ
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (1 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIğI
Mevzuat Genel M¼d¼rl¼đ¼

Sayı : E-56020453-610-38-522/817
Konu : Yazılı soru önergesi

02.10.2025

Sayın Nevroz UYSAL ASLAN
Şırnak Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/21418 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- Ceza ve infaz mevzuatımızda "siyasi mahpus" kavramı bulunmamaktadır. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 2. maddesinde terör suçlusu, 3. maddesinde ise terör suçları tanımlanmıştır. Ayrıca 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun, hükümlülerin gruplandırılmasını düzenleyen 24. maddesi ile hükümlünün barındırılması ve yatırılmasını düzenleyen 63. maddesinde "terör suçluları"ndan söz edilmektedir. Buna göre ceza infaz kurumlarında, terör suçlarından hükümlü terör suçluları ile terör suçlarından tutuklu veya hükümlü kişiler barındırılmaktadır.

II- Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklulara karşı kötü muamele vakalarının yaşanmaması ve bu tür şikâyet sebeplerinin ortadan kaldırılması için mevzuatımızda köklü değişiklikler yapılmıştır.

Bu çerçevede, ceza infaz kurumları; yargı denetimi kapsamında 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu ile oluşturulan infaz hâkimleri; idari denetim kapsamında Adalet Bakanlığı müfettişleri ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü hâkim ve kontrolörleri; sivil toplum kuruluşlarının denetimi kapsamında 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu hükümleri gereğince oluşturulan izleme kurulları; idari özerkliğe sahip kurumların denetimi kapsamında 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu uyarınca kurulan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu; parlamento denetimi kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ya da araştırma komisyonlarının başkan ve üyeleri; uluslararası denetim kapsamında Avrupa İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi gereğince Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi tarafından denetlenmesinin yanı sıra, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği ve Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu tarafından denetlenmektedir.

Ayrıca, Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT), 27/10/2011 tarihinde Ülkemiz bakımından yürürlüğe girmiştir. Bilindiği üzere, Ek Protokol çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı gözaltı merkezleri ve ceza infaz kurumlarına Ek Protokolde belirtilen denetleme organınca ziyaretler düzenlenebilecektir.

Ceza infaz kurumları, yukarıda belirtilen hem ulusal hem de uluslararası bağımsız kuruluşlar tarafından düzenli aralıklarla haberli ve habersiz olarak ziyaret edilmekte, hükümlü ve tutukluların sağlık ve yaşam koşulları, iç güvenlik, sevk ve nakil işlemleriyle ilgili aksaklık ve eksiklikler yetkili mercilere bildirilmektedir.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

Hükümlü ve tutuklular veya sivil toplum örgütleri, resmî ya da özel insan hakları kuruluşları tarafından yapılan başvurular titizlikle incelenmekte, adlî ve idarî yönden yapılan soruşturmalar sonucunda kusur ve ihmali olan görevliler hakkında yasal gereğine tevessül edilmektedir.

III- A) 5275 sayılı Kanunun "Koşullu salıverilme" kenar başlıklı 107. maddesinde, "Mükerrirlere ve bazı suç faillerine özgü infaz rejimi ve denetimli serbestlik tedbiri" kenar başlıklı 108. maddesinde ve 3713 sayılı Kanunun "Koşullu salıverilme" kenar başlıklı 17. maddesinde, koşullu salıverilme süreleri ve oranları ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

B) 5275 sayılı Kanunun;

1- "Disiplin cezasını gerektiren eylemlerin tekrarı, disiplin cezalarının infazı ve kaldırılması" kenar başlıklı 48. maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendinde, disiplin cezalarının tamamı infaz edilip kaldırılmadıkça koşullu salıverilme işleminin yapılmayacağı, ancak bu sürenin hakederek salıverme tarihini geçemeyeceği; dördüncü fıkrasında, infaz edildiği tarihten itibaren disiplin cezasının kaldırılmasında ve iyi hâlin kazanılmasında verilen disiplin cezasının niteliğine göre fıkra da belirlenmiş sürelerin (onbeş gün ilâ bir yıl) esas alınacağı ve bu süreler sonunda yeni bir disiplin cezası almamak ve iyi hâlli olmak koşuluyla bu cezaların kaldırılacağı,

2- "Hükümlülerin değerlendirilmesi ve iyi hâlin belirlenmesi" kenar başlıklı 89. maddesinin birinci fıkrasında hükümlülerin, ceza infaz kurumlarında buldukları tüm aşamalarda, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere en geç altı ayda bir değerlendirmeye tabi tutulacağı; ikinci fıkrasında, birinci fıkra uyarınca yapılacak değerlendirmede, infazın tüm aşamalarında hükümlülerin katıldığı iyileştirme ve eğitim-öğretim programları ile spor ve sosyal faaliyetler, kültür ve sanat programları, aldığı sertifikalar, kitap okuma alışkanlığı, diğer hükümlü ve tutuklular ile ceza infaz kurumu görevlileri ve dışarıyla olan ilişkileri, işlediği suçtan dolayı duyduğu pişmanlığı, ceza infaz kurumu kuralları ile kurum bünyesindeki çalışma kurallarına uyumu ve aldığı disiplin cezalarının dikkate alınacağı; altıncı fıkrasında, açık ceza infaz kurumuna ayırmaya, denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazına ve koşullu salıverilmeye ilişkin olarak tutum ve davranışları olumsuz değerlendirilen hükümlülerin yeniden değerlendirilmeye tabi tutulma sürelerinin bir yılı geçemeyeceği,

Hükümlerine yer verildiği malûmlarıdır.

5275 sayılı Kanunun 89. maddesinde, 14/04/2020 tarihli ve 7242 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla yapılan ve yukarıya alınan değişiklikler, 01/01/2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

C) 28/3/2020 tarihli ve 2324 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğin;

1- "Hükümlülerin değerlendirilmesi ve iyi hâlin belirlenmesi" kenar başlıklı 109. maddesinin; birinci fıkrasında hükümlülerin, ceza infaz kurumlarında buldukları tüm

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

aşamalarda, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme risklerinin düşük olup olmadığı hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere en geç altı ayda bir değerlendirmeye tabi tutulacağı; ikinci fıkrasında, birinci fıkra gereğince yapılacak değerlendirmede, infazın tüm aşamalarında hükümlülerin katıldığı iyileştirmeye yönelik psiko-sosyal ve eğitim-öğretim programları ile spor ve sosyal faaliyetleri, kültür ve sanat programları, aldığı sertifikaları, kitap okuma alışkanlığı, diğer hükümlü ve tutuklular ile ceza infaz kurumu görevlileri ve dışarıyla olan ilişkileri, işlediği suçtan dolayı duyduğu pişmanlığı, ceza infaz kurumu kuralları ile kurum bünyesindeki çalışma kurallarına uyumu ve aldığı disiplin cezalarının dikkate alınacağı,

2- "Disiplin eylemi nedeniyle iyi hâl kararı verilmesine engel hâller ve şikâyet" kenar başlıklı 110. maddesinin birinci fıkrasında, gözlem değerlendirme raporu veya gelişim değerlendirme raporunda yazılı olup da henüz kaldırılmamış disiplin cezası bulunan hükümlü hakkında iyi hâl kararı verilemeyeceği, hükümlünün iyi hâline ilişkin değerlendirmenin, ancak daha önceden verilmiş olup da disiplin cezası infaz edilmiş ve bu cezası kaldırılmış olanlar hakkında yapılabileceği; ikinci fıkrasında, disiplin cezasını gerektiren bir eylemi işlemiş olmasına rağmen, koşullu salıverilme tarihinde bu eyleminden dolayı disiplin soruşturması henüz sonuçlandırılmayan hükümlüler hakkında iyi hâl kararının verilip verilmemesinin idare ve gözlem kurulunca takdir edileceği; üçüncü fıkrasında, idare ve gözlem kurulunca, hükümlü hakkında, süre belgesindeki muhtemel koşullu salıverilme tarihi de dikkate alınarak iyi hâle ilişkin olarak bir karar verileceği,

Hükümlerine yer verildiği malûmlardır.

Bu kapsamda idare ve gözlem kurulunca verilen kararlara karşı infaz hâkimliği nezdinde şikâyet, infaz hâkimliği kararlarına karşı da ağır ceza mahkemesi nezdinde itiraz kanun yoluna başvurulabilmektedir.

IV- Arama, 5275 sayılı Kanunun "Arama" kenar başlıklı 36. ve 28/3/2020 tarihli ve 2324 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğin, "Arama, güvenlik tatbikatı ve sayım" kenar başlıklı 34. maddesinde düzenlenmiştir.

Arama hükümlerini düzenleyen ceza infaz mevzuatımız, Ülkemizin taraf olduğu sözleşmeler ve uluslararası düzenlemeler dikkate alınmak suretiyle hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında REC (2006) 2 sayılı Tavsiye Kararının "Arama ve Kontroller" başlığını taşıyan 54. maddesinde, görevlilerin arama yaparken uyacakları detaylı prosedürlerin olması, arama yapılacak hallerin ve arama şekillerinin ulusal mevzuatta düzenlenmesi, aranan kişilerin küçük düşürülmemesi, aramanın hemcins olan görevliler tarafından yapılması gibi hususlara yer verilmiştir. Yönetmeliğin 34. maddesinde yer alan düzenleme de söz konusu Tavsiye Kararındaki hükümler ile paralellik arz etmektedir.

Aramanın amacı, kurumda bulundurulması yasak olan eşya ve kanunla yasaklanan uyuşturucu maddelerin yanı sıra telefon ve sim kartı gibi haberleşme araçları ile bıçak ve jilet gibi kesici ve bereleyici aletlerin kuruma girişinin önüne geçmektir. Ayrıca, terör örgütlerinin ceza infaz kurumundaki hükümlü ve tutuklularla bağlantılarını kesmek için örgütsel iletişim

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Mevzuat Genel Müdürlüğü

niteliğinde değerlendirilebilecek haberleşme evrak ve belgelerinin kuruma girişinin engellenmesi hedeflenmektedir.

Bu çerçevede insan onuru ve haysiyetine saygı ile utanma duygusunun ihlal edilmemesi esasları doğrultusunda yapılan aramalar, kurumların güvenliğinin sağlanabilmesi için tedbir amaçlı gerçekleştirilmekte olup, herhangi bir keyfi uygulama söz konusu değildir.

V- 5275 sayılı Kanununun 37. maddesinin birinci fıkrasında, kurumda, düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumlar, kusurlu olarak ihlâl edildiğinde, hükümlüler hakkında eylemlerinin niteliği ile ağırlık derecesine göre Kanunda belirtilen disiplin cezalarının uygulanacağı hükmü yer almaktadır.

Kanununun 38. maddesinde hükümlü ve tutukluların belirtilen kurallara uymamaları hâlinde uygulanabilecek disiplin cezalarına yer verilmiş olup, 39 ilâ 44. maddelerinde disiplin cezalarının niteliği, uygulanma usulleri ile bu cezaları gerektiren eylemler, 47 ve 48. maddelerinde ise disiplin cezasını gerektiren eylemlerin tekrarı halinde belirlenecek disiplin cezaları ile disiplin cezalarının soruşturulması, infaz edilmesi ve kaldırılması usulleri düzenlenmiştir.

Ayrıca hükümlü ve tutukluların kurum idaresinin kendileriyle ilgili her türlü disiplin işlemine karşı infaz hâkimliği nezdinde şikâyet, infaz hâkimliği kararlarına karşı ise ağır ceza mahkemesi nezdinde itiraz hakkı bulunduğu malûmlardır. Bu şekilde bağımsız yargı denetiminden geçerek kesinleşen disiplin cezası kararları infaz edilmekte olup bu kararların uygulanmasında herhangi bir keyfilik söz konusu değildir.

VI- A) 5275 sayılı Kanunun "Hükümlüyü ziyaret" kenar başlıklı 83. maddesinin birinci fıkrasında hükümlünün, belgelendirilmesi koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından haftada bir kez ve ayrıca kuruma kabullerinde, zorunlu hâller dışında bir daha değiştirilmemek üzere, ad ve adreslerini bildirdiği en fazla üç kişi tarafından, yarım saatten az ve bir buçuk saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebileceği, çocuk hükümlüler için ziyaret süresinin bir saatten az, üç saatten fazla olmamak üzere belirleneceği; ikinci fıkrasında, birinci fıkrada belirtilenler dışındaki kimselerin ziyaretine Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yazılı olarak izin verilebileceği; üçüncü fıkrasında görüşlerin, koşul ve süreleri Adalet Bakanlığınca hazırlanan yönetmelikle kapalı ve açık olmak üzere iki biçimde yaptırılacağı hükümlerine yer verildiği malûmlardır.

B) Ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutuklulara yaptırılan açık ve kapalı görüşler; 5275 sayılı Kanununun 83. maddesi, 28/3/2020 tarihli ve 2324 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğin "Ziyaret ve ziyaret yeri" kenar başlıklı 108. maddesi ile hükümlü ve tutukluların ziyaretlerine ilişkin usul ve esasların ayrıntılı olarak düzenlendiği Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir.

VII- Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığıyla yapılan yazışmaya verilen 17/01/2025 tarihli cevapta;

A) Soru önergesinde adı geçen tutukluların Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda barındırılmaktayken zorunlu nedenlerle 09/01/2025 tarihinde Marmara Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildikleri,

T.C.
ADALET BAKANLIğI
Mevzuat Genel M¼d¼rl¼đ¼

B) Bakırk¼y Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda h¼k¼ml¼ ve tutuklular ile ziyaretçilerin g¼r¼ş yaptıkları alanın Kurum asayiş ve güvenliğine azami ölç¼de dikkat edilerek dizayn edildiği, masa ve sandalyelerin karşılıklı oturma d¼zenine g¼re ayarlandığı, bu sayede açık g¼r¼şlerin asayiş, güvenlik ve g¼zetim açısından daha iyi denetlenebildiği, g¼r¼ş esnasında h¼k¼ml¼ ve tutuklular ile ziyaretçileri arasında tokalaşma ve sarılma gibi herhangi bir fiziki temas kısıtlamasının bulunmadığı, açık g¼r¼şler sırasında h¼k¼ml¼ ve tutukluların ayakta bekletildiği iddiasının gerçeği yansıtmadığı,

C) Kurumda h¼k¼ml¼ ve tutukluların Kuruma kabul işlemleri sırasında yapılan üst ve eşya aramalarının mevzuat h¼k¼mleri çerçevesinde yerine getirildiği,

Ç) Kurumda tüm iş ve işlemlerin mevzuat h¼k¼mlerine uygun olarak y¼r¼t¼lmesi nedeniyle soru önergesinde belirtilen iddialara ilişkin olarak herhangi bir soruşturma başlatılmadığı,

Bildirilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Yılmaz TUNÇ
Bakan

